

výchovy a vzdelávania mal ťažisko v prezentácii video kurzu "Sustainability for Baltic Region". Súčasťou tohto bloku boli príspevky venované vyhodnoteniu anketového prieskumu na tému trvalo udržateľný rozvoj.

• V. blok: *Environmentálne hodnotenie koncepcií, plánov a programov ako nástrojov na podporu trvalo udržateľného rozvoja* prezentoval súčasný stav environmentálneho hodnotenia rozvojových koncepcií v Slovenskej a Českej republike.

• VI. blok: *Príklady matematických metód a metód využívajúcich počítačovú techniku využiteľnú pri príprave dokumentácie pre programy trvalo udržateľného rozvoja* predstavil multikriteriálne hodnotenie ako metódu optimalizácie socioekonomických aktivít, vybrané matematické postupy a modely aplikovateľné v oblasti hodnotenia vplyvov na životné

prostredie a využitie počítačovej techniky v metodike ekologickej únosnosti a zaťažiteľnosti krajiny.

Súčasťou seminára bola panelová diskusia k prezentácii štúdií a projektov venovaných problematike "trvalej udržateľnosti". Prezentované postery boli zamerané na výsledky environmentálnej regionalizácie Slovenska a projektov ekologickej únosnosti Žiarskej kotliny, ako aj regiónu Krkonoše, princípom a kritériam trvalo udržateľného využívania zeme a poľnohospodárskeho pôdneho fondu, vodných a lesných zdrojov, stratégie trvalo udržateľného rozvoja regiónov a metodickým prostriedkom v posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Všetky prezentované príspevky budú publikované v zborníku.

Zita Izakovičová

Sofijská iniciatíva o aplikácii posudzovania vplyvov na životné prostredie

Od r. 1991 sa predstavitelia krajín Európskej hospodárskej komisie OSN pravidelne každé tri roky stretávajú na ministerských konferenciách, známych pod názvom "Životné prostredie pre Európu" (Environment for Europe). Prvá konferencia sa uskutočnila r. 1991 v Dobříši, druhá r. 1993 v Luzerne a tretia r. 1995 v Sofii. Pred začiatkom 2. konferencie ministrov v Sofii bola založená **Sofijská iniciatíva** (Sofia Initiative), ktorá sa považuje za jeden z významných pilotných environmentálnych projektov v krajinách s prechodom na trhové hospodárstvo. Sofijská iniciatíva sa orientuje na štyri oblasti:

- Ekonomické nástroje (predsedajúca krajina: Česká republika).
- Biodiverzitu (predsedajúca krajina: Slovinsko).
- Znečistenie ovzdušia na lokálnej úrovni (predsedajúca krajina: Bulharsko).
- Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (predsedajúca krajina: Chorvátsko).

Organizačné úlohy vyplývajúce z implementácie týchto programov Sofijskej iniciatívy zabezpečuje Regionálne environmentálne centrum pre strednú a východnú Európu (REC) so sídlom v Szentendre (Maďarsko).

Aplikácia posudzovania vplyvov na životné prostredie

Na odbornom vedení a organizačnom zabezpečení tejto časti pilotného projektu Sofijskej iniciatívy sa podieľa Ministerstvo životného prostredia Chorvátskej republiky a REC. Program sa realizuje s podporou Environmentálneho programu Organizácie spojených národov (UNEP), Agentúry pre ochranu životného prostredia Spojených štátov amerických (US EPA) a ďalších medzinárodných organizácií. Cieľom Sofijskej iniciatívy v rámci aplikácie posudzovania vplyvov na životné prostredie je predovšetkým podporiť:

- rozvoj systémov posudzovania vplyvov na životné prostredie, a to formou spolupráce a vzájomnej výmeny skúseností krajín stredo- a východoeurópskeho regiónu a krajín bývalého Sovietskeho zväzu,
- rozvoj efektívnych regionálnych programov o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pre krajiny stredo- a východoeurópskeho regiónu a bývalého Sovietskeho zväzu.

Významnou súčasťou tohto projektu sú regionálne semináre. **Prvý regionálny seminár** sa konal v Splite v septembri 1996 a zúčastnili sa na ňom pracovníci ministerstiev životného prostredia, odborníci z oblastí posudzovania vplyvov na životné prostredie z nasledujúcich krajín: Chorvátska, Estónska, Kirgizska, Lotyšska, Maďarska, Ruska a Slovinska. Na seminári sa zúčastnili aj pozvaní hostia z významných medzinárodných organizácií, ako napr. Organizácie pre hospodársky rozvoj a spoluprácu (OECD), UNEP, Ekonomickej komisie pre Európu OSN (UN ECE), REC a ďalších. Na stretnutí sa hodnotil súčasný stav aplikácie posudzovania vplyvov na životné prostredie, definovali sa pracovné ciele a nosné aktivity na najbližšie obdobie.

Druhý regionálny seminár sa uskutočnil v sídle REC v maďarskom

Szentendre v septembri 1997. Účastníkmi tohto podujatia boli pracovníci zameraní na problematiku posudzovania vplyvov na životné prostredie, vyslaní z ministerstiev životného prostredia 17 krajín (Albánska, Arménska, Bulharska, Chorvátska, Estónska, Maďarska, Litvy, Lotyšska, Macedónska, Moldavskej republiky, Poľska, Ruska, Slovenska, Slovinska, Republiky Čierna Hora a Juhoslávie) a pozvaní hostia z medzinárodných inštitúcií (UNEP, EPA US, Divízie DG XI. Európskej Komisie, Európskej banky pre obnovu a rozvoj, Svetovej banky, UN ECE, REC a ďalších). Prítomní boli aj ďalší pozorovatelia a odborníci, napr. z londýnskeho Inštitútu pre hodnotenie vplyvov na životné prostredie, Centra pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie Manchesterskej univerzity, zástupcovia mimovládnych environmentálnych organizácií z Bieloruska, Ruska a experti z Veľkej Británie, Chorvátska, Českej republiky a Slovenska. Účelom stretnutia bola vzájomná výmena skúseností a návrhy na rozvoj regionálnych projektov v troch aktuálnych oblastiach:

- implementácia systémov strategického environmentálneho hodnotenia v územnom plánovaní,
- akreditácia expertov v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie ako kontrola kvality procesu posudzovania vplyvov,
- aplikácia posudzovania vplyvov na sociálne prostredie.

Vo všetkých troch okruhoch prezentovali účastníci súčasný stav a očakávaný rozvoj, vyjadrovali sa hlavne k otázkam legislatívneho zabezpečenia procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, kvality jeho uplatňovania v praxi a v poslednom rade aj k problematike vzdelávania a školenia v tejto oblasti. V závere druhého stretnutia sa odsúhlasilo ďalšie smerovanie pilotného projektu a plán stretnutí expertov podľa jednotlivých tém s konkretizáciou požiadaviek. Účastníci

seminára odporučili, aby projekt pokračoval znížený na dve nosné témy, a to strategické environmentálne hodnotenie (SEA) koncepcií a územných plánov a akreditácia expertov v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Tretí regionálny seminár, ktorý sa uskutočnil v Prahe vo februári 1998, bol v zmysle záverov predchádzajúceho stretnutia monotematický, zameraný na SEA národných koncepcií a územných plánov. Na seminári sa zúčastnili pozvaní experti z problematiky SEA z vybraných krajín s prechodom na trhové hospodárstvo (Bulharska, Bieloruska, Českej republiky, Chorvátska, Litvy, Lotyšska, Macedónska, Ruska, Slovenska a Slovinska) a hostia, ktorí zastupovali významné medzinárodné organizácie (UNEP, UN ECE, Inštitút pre hodnotenie vplyvov na životné prostredie v Londýne, Inštitút pre environmentálne právo vo Washingtone a REC). Seminár bol určený odborníkom, ktorí by mali neskôr vytvoriť základ regionálnej skupiny expertov v oblasti SEA koncepcií a územných plánov. Prezentovali sa tu konkrétne prípadové štúdie, ktoré dokumentovali súčasnú úroveň aplikácie SEA, a to na regionálnej úrovni v rámci územného plánovania a na úrovni národných koncepcií. Na tomto seminári bola prezentovaná aj prípadová štúdia *"Aktualizovaná energetická koncepcia pre Slovenskú republiku do r. 2005"*, so zreteľom na získané metodické a praktické skúsenosti z uplatnenia procesu environmentálneho hodnotenia, verejných diskusií organizovaných k tejto koncepcii v novembri 1995 a júni 1996 a z ďalších nadväzujúcich aktivít (napr. pripomienkovania zákonov z oblasti energetiky).

Významnou súčasťou seminára boli vystúpenia hostí. Veľmi podnetný bol príspevok Barryho Sadlera z Inštitútu pre hodnotenie vplyvov na životné prostredie, zameraný na princípy efektívneho procesu SEA, identifikované vo vybraných kraji-

nách OECD, ďalej príspevok zameraný na problematiku hodnotenia cezhraničných vplyvov, ktorý predniesol Wiek Schrage z UN ECE, ako aj ďalšie vystúpenia predstaviteľov UNEP, Inštitútu pre environmentálne právo a predstaviteľov organizácií zabezpečujúcich tento pilotný program Sofijskej iniciatívy (Ministerstvo životného prostredia Chorvátska a REC). Záverečná, veľmi podnetná diskusia, potvrdila užitočnosť takýchto podujatí. Vo väčšine krajín strednej a východnej Európy, ako aj bývalého Sovietskeho zväzu, príslušná národná legislatíva k SEA nadobudla účinnosť iba v posledných rokoch, resp. iba sa pripravuje. Práve takéto semináre poskytujú expertom možnosť vzájomnej výmeny prvých praktických skúseností, metodických poznatkov, publikovaných a nepublikovaných materiálov, príručiek a pod. Preto sa odporúčalo, aby sa takéto stretnutia uskutočňovali pravidelne, čím by sa vytvoril dobrý predpoklad nielen na pravidelnú výmenu skúseností, ale aj rozvoj efektívnych regionálnych metodických programov.

Dosiahnuté výsledky Sofijskej iniciatívy boli prezentované na štvrtej konferencii ministrov životného prostredia krajín Európskej hospodárskej komisie OSN "Environment for Europe", ktorá sa konala v júni 1998 v dánskom meste Aarhus. Jedným z konkrétnych výstupov Sofijskej iniciatívy o aplikácii posudzovania vplyvov na životné prostredie bola aj publikácia, obsahujúca prípadové štúdie z oblasti aplikácie SEA na národné koncepcie a územné plány v krajinách s prechodom na trhové hospodárstvo, ktoré boli prezentované na treťom seminári v Prahe. Ďalšie informácie o cieľoch Sofijskej iniciatívy možno získať na internetovskej stránke <http://www.rec.org/REC/Programs/Sofiainitiatives/Sl.sthml>.

Mária Kozová
Ingrid Belčáková